

Sammanfattning för allmänheten – Östra Mellansverige

Inledande översikt

Östra Mellansverige består av fem län: Örebro, Södermanland, Östergötland, Uppsala och Västmanland. Här finns storstadsregioner, universitets- och högskoleregioner, regionala centra, sekundära centra och mindre kommuner. Olika delar av regionen har därför olika förutsättningar och behov. Hinder för tillväxt är ofta konkurrens men även tillgång till arbetskraft samt externt ägarkapital upplevs som hindrande faktorer. Internationiserade små och medelstora företag har större tillväxtvilja och även större förnyelse- och tillväxtförmåga. På många av dessa parametrar ligger Östra Mellansverige under riksgenomsnittet vilket kan anses som en utmaning.

Östra Mellansverige är vid både en nationell och europeisk jämförelse generellt sett väl-försörjt med forskningsresurser. Forskningsresurserna är dock till stor del koncentrerade till vissa delar av regionen. När det gäller de totala resurserna (företag + offentligt) intar Uppsala län och Östergötland en särställning med en mycket hög andel forskningsresurser i förhållande till BRP. Innovationsklimatet i Östra Mellansverige framstår som särskilt gynnsamt för tekniska innovationer. Däremot tycks klimatet för organisatoriska eller marknadsinnovationer vara något svagare.

Under programperioden har det, med grund i länens strategier för smart specialisering, identifierats fyra utmaningsområden som är gemensamma för samtliga fem län:

- Smart industri
- Morgondagens energilösningar
- Hållbar livsmedelsförsörjning
- Life science med välfärd och hälsa

Fakta om programmet

Programmet för *investeringar för tillväxt och sysselsättning Östra Mellansverige* omfattar ungefär 615 milj kr vilket motsvarar ungefär 66 milj euro (exklusive medfinansiering och TA). Programmet har tre insatsområden.

Det första insatsområdet är *Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation*. 23 projekt har blivit beviljade totalt och 93 procent av budgeten är därmed beslutad. Intresset för insatsområdet var inledningsvis stort och flertalet projekt beviljades tidigt i programperioden. Projekten bedöms ligga väl i linje med programmets intentioner. Flera länsöverskridande samverkansprojekt förekommer och majoriteten av projekten grundar sig i Smart Specialisering vilket bidrar till att stärka regionernas profilområden. Flera projekt har även koppling till de fyra utpekade utmaningsområdena för Östra Mellansverige. Under 2019 avslutades många projekt vilket innebär att det är först nu som faktiska resultat kan påvisas. En analys av resultat från hittills avslutade projekt visar att projekten på aggregerad nivå bidragit till ett samordnat och utvecklat främjarsystem, stärkt konkurrenskraft för Små och Medelstora företag samt effektiv kanalisering av resurser. Sammantaget är bedömningen att projektens resultat på ett bra sätt bidrar till genomförandet av programmet.

Det andra insatsområdet *Öka konkurrenskraften i små och medelstora företag* kom också igång väl i början av programperioden. Projektportföljen består i två stora

regionomfattande projekt, varav ett är en riskkapitalfond. Sedan har det beviljats ett antal lite mindre länsöverskridande eller lokala projekt som är mer inriktade mot områden såsom socialt entreprenörskap, besöksnäring eller fordonsindustri. Totalt sett har det beviljats 18 projekt som tillsammans omfattar 89 procent av budgeten. Spridningen av projekt bedöms god med ett större affärsutvecklingsprojekt i grunden och flera mer begränsade insatser som komplement. Många projekt arbetar med en bred målgrupp av företagare både med och utan direkt koppling till Smart Specialisering. Få projekt arbetar med insatser mot specifika branscher. Än är det svårt att urskilja konkreta resultat då det är få projekt som avslutats. Antalet avslutade projekt förväntas stiga under 2020. Insatsområdet kommer med stor sannolikhet att nå målen.

Det tredje insatsområdet *Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer* kom igång mer försiktigt med förstudier och mindre projekt. En förklaring till detta är att området var nytt i regionalfondssammanhang och adresserar delvis nya aktörer, vilket innebar att det krävdes mobilisering av projektidéer och projektägare. Trots den något tröga starten så har totalt 53 projekt beviljats och 95 procent av budgeten är därmed beviljad. Genomförda projekt har fokuserat på att stötta Små och medelstora företag i sitt arbete med att minska energiförbrukningen. Det finns även projekt som haft fokus på att ta fram strategier och kunskap som ska underlätta för offentlig sektor, organisationer och Små och medelstora företag att ställa om sin verksamhet till att bli mindre fossilberoende samt minska sin energianvändning. Omkring hälften av beviljade projekt inom insatsområdet är nu avslutade. Utsikterna för att nå programmetets mål är goda.

Tillväxtverket har regeringens uppdrag att administrera programmets genomförande, vilket främst innebär att informera om programmet, arrangera utlysningar, följa projekten under genomförandet samt betala ut EU-medlen.

Projekt som karakteriserar programmet

Totalt har 97st projekt beviljats stöd och bidrar till att 92 procent av budgeten är beslutad. Programmet karaktäriseras till stor del av ett fåtal större projekt som omfattar mer än ett län och i många fall samtliga län. Det har redan från start funnits en stark vilja att verka "storregionalt". Exempel på projekt som arbetar på detta sätt är ECS (East Central Sweden) som arbetar utifrån länens smarta specialiseringsstrategier och genom detta har pekat ut fyra utmaningsområden som är gemensamma för Östra Mellansverige. Detta är ett sätt att försöka öka mervärdet av insatser genom att arbeta med mer effektiv resursallokering. Ett annat exempel är Växtzon, ett projekt där regionens samtliga Science parks och inkubatorer samverkar för att alla företag i regionen ska få tillgång till regionens samlade expertkompetens.

De stora regiongemensamma projekten kompletteras med mindre läns- eller helt lokala projekt, men utgångspunkten har hela tiden varit att det ska finnas ett mervärde för hela regionen även om projektet bedrivs lokalt. Projekten drivs av aktörer som kommuner, universitet, länsstyrelser, regioner, näringslivsorganisationer, kluster och ekonomiska föreningar.

I Östra Mellansverige har det även investerats i en riskkapitalfond som för programperioden 2014–2020 har en total finansiering om 150 miljoner kronor, varav 75 miljoner kronor från ERUF och 75 miljoner kronor i nationell medfinansiering.

Pengarna ska investeras som ägarkapital i små och medelstora företag med tillväxtpotential och som huvudsakligen befinner sig i en tidig utvecklingsfas. Investeringarna görs tillsammans med privata aktörer som investerar minst lika mycket i företagen. Satsningen förväntas att bidra till att cirka 35 företag får tillgång till

ägarkapital. Hittills har fonden investerat i 35 bolag om totalt 73,6 miljoner kronor.

Aktuellt under året

Under 2019 har ett stort antal projekt avslutats och slutrapporterats vilket medför att det är först nu som resultaten fullständigt kan tillgodogöras. Under året har det pågått ett arbete med att ta fram en portföljanalys för programmet som beskriver beviljade projekt och dess koppling till utmaningar i programmet, resultat av avslutade projekt samt nyttor med regionalfonden i Östra Mellansverige. Analysen visar att projekten i hög grad möter de utmaningar som pekats ut i programmet men att det är svårare att uttala sig om projektens resultat ur ett större regionalt perspektiv samt effekter på sikt. I takt med att allt fler projekt avslutas kommer analysen av nyttorna med regionalfonden i Östra Mellansverige i högre grad grunda sig på faktiska resultat.

Valutajusteringen som beslutades i början av 2019, som medförde att medel tillfördes till programmet, har inneburit att utlysningar har fortsatt kunna genomföras inom samtliga insatsområden under året. Söktrycket har fortsatt varit relativt högt. Inom insatsområde 3, att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer, är i stort sett hela budgeten nu beslutad. Inom övriga insatsområden planeras utlysningar även för 2020.

Tillväxtverket har regeringens uppdrag att administrera programmets genomförande, vilket främst innebär att informera om programmet, arrangera utlysningar, följa projekten under genomförandet samt betala ut EU-medlen.